

George Constantin și memoria afectivă

Așternând pe hârtie acest preambul la rândurile despre filmul oferit în casetă video de către Fundația "George Constantin", Fundația Arte Vizuale și Televiziunea Română, am să comit o indiscreție, în numele nobleții gestului. Moștenind nu numai harul tatălui, ci și reticența acestuia față de confesiuni, Mihai Constantin a povestit, totuși, cum s-a născut ideea acestui omagiu intitulat, cu o replică shakespeariană, **Magistre fără seamăn, slavă...**

Pe când era mic, tatăl său l-a chemat într-o dimineață, invitându-l să asculte la radio un poem binecunoscut, recitat de o voce savant cultivată și "pozată". O voce de aur, pe care însă puștiul n-avea cum să o recunoască, – cu atât mai puțin să o venerizeze – căci era a demult-dispărutului George Vraca. Prin ignoranța și inocența sa indiferență și-a întristat părintele. Întâmplarea avea să-l obsedeze pe măsură ce conștientiza natura instabilă și perisabilă a profesiei de actor, căreia i s-a dăruit, la rândul-i...

Ideea alternanței între creația teatrală și cinematografică avea să-l viziteze și pe Alexandru Darie, care s-a încumetat să schimbe instrumentele teatrului cu cele ale filmului, descoperind posibilitățile speciale ale artei fără muză, Arta a șaptea fiind capabilă să vină în sprijinul artei teatrului, patronată deopotrivă de Thalia și Melpomene.

Virtuțile montajului, metaforicul foarfece poetic, și legile mereu reinventate ale *enchâiné*-ului, procedeu prin excelență cinematografic, i-au permis să fluidizeze timpul scurs între etapele vieții și creației. Între "citatele" din filme sau spectacole și declarațiile despre artistul și omul George Constantin s-a închipuit un record insolit, asemeni respirației unui dialog posibil și peste pragul dintre lumi. Un dialog chiar cu cel trecut în eternitate. Replica lui Ariel către Prospero ("Magistre fără seamăn"...), e adresată din nou maestrului, într-un film ce pare că nu se îndură să pună punct fluxului evocator.

În acest film de montaj și interviuri, structurat de Alexandru Darie pe motivul implicit al vremii ce zboară, e reprodusă o secvență din filmul lui Lucian Pintilie **Reconstituirea**, titlu desemnând o delicată întreprindere ce ar putea să servească de generic și prezentului demers. Este vorba de lunga clipă când personajele coboară dintr-o mașină. Nu știu de ce am asociat jeep-ul lui Pintilie nu doar cu acel biblic chit sorescian în care George Constantin – Iona a viețuit

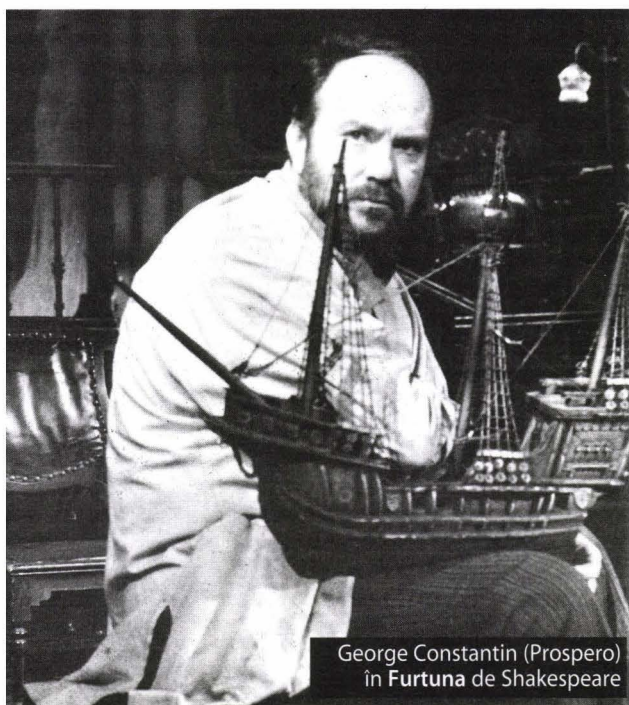
perpetuu, încercând mereu să-l sfârtece, ci și cu o uriașă cutie a Pandorei: rola de film sau caseta video, care azvârle în posteritate și bune, și rele. Pentru că trebuie să se știe un lucru dureros: o deficiență politică culturală face ca în secolul cinematografului, al televiziunii și video-ului să nu existe înregistrări de calitate ale tuturor evenimentelor teatrale. În condițiile în care nici cinematografia nu-și răsfăță actorii contemporani...

Deși caseta aceasta mi-a pus în față mai multe creații ale lui George Constantin cărora nu le-am mai recunoscut fabuloasa fascinație din urmă cu decenii, fascinație pe care memoria mea afectivă o păstrează vie (cum am și depus mărturie în paginile cărții intitulate "George Constantin și comedia sa umană" de Florica Ichim), am să mă rezum la un singur exemplu. Fotografia ce apare în cadru la un moment dat – un Pietro Gralla încrâncenat – face ca amintirile mele să strige și mai puternic emoția pe care o păstrez vie din adolescență, când am fost zguduită de infinita tristețe pe care George Constantin mi-a transmis-o atunci *in transcendentalia*.

Acea tristețe existențială îi era și nu-i era proprie omului George Constantin. Până la ultimul rol, acel nefericit Harpagon, George Constantin ne-a dăruit de pe scenă, de pe ecran un neprețuit talant: joviala sa bonomie, distilată în licărul din privire – și ironic, și autoironic. O strălucire ludică de diamant și oțel totodată, pe care acest film are meritul să o releve adesea, aureolându-l pe actorul de geniu.

Iată de ce Cinemateca Română s-a grăbit să includă în programul său acest film-omagiu, în dorința de a-l însoți cu toată căldura amintirilor noastre, ale tuturor – o arhivă națională a memoriei afective colective.

Irina Coroiu

George Constantin (Prospero)
în *Furtuna* de Shakespeare